

ATOPIE

Over atopie of overgevoeligheid bij het paard is nog weinig bekend. De oorzaak kan velerlei zijn, zoals het inademen van, contact hebben met of opnemen van bepaalde stoffen die allergie opwekken, bijvoorbeeld bepaalde schimmels of planten. De diagnose stellen is bij het paard veel lastiger dan bij de hond of de mens, doordat huidpriktesten en bloedtesten bij het paard nog in de kinderschoenen staan. De Universiteitskliniek voor Paarden start hier begin volgend jaar een onderzoek naar.

JEUK IN DE WINTER

Ook in de winter kunnen paarden en pony's last hebben van jeuk. Wat zijn de meest voorkomende oorzaken en wat kun je eraan doen?

TEKST EN FOTO'S MARIANNE SLOET

en de mijten. Verder kan jeuk in de winter een allergische of een immuungebonden oorzaak hebben. Dat wordt ook wel 'atopie' genoemd (zie kader). Heel soms lijken paarden met regenschurft (zie Paard&Sport oktober 2015) jeuk te hebben, maar doorgaans is er meer sprake van pijn en niet van jeuk. In de zomer en de winter kunnen aarsmaden (*Oxyuris equi*) jeuk veroorzaken rond de anus.

LUIZEN

De luizen zijn meestal bijtende luizen. Hun kop is breder dan het lijf en de meest voorkomende soort is de bijtende luis (*Wemeckiella equi*). Deze luis is met enige moeite met het blote oog te zien. De infectie begint meestal op de hals en de romp. Het ene paard heeft er veel meer last van dan het andere. De bijtende luis leeft van huidschilfers. Soms wordt de zuigende luis gevonden (*Haematopinus asini*), die een spitse kop heeft die duidelijk smaller is dan het lijf. De zuigende luis leeft van bloed- en weefselvloeistof.

MIJTEN

De meest voorkomende mijt in Nederland is de beenschurftmijt (*Chorioptes equi*). Deze komt het meeste voor bij paarden met veel behang zoals koudbloeden, Friezen, Tinkers en Shires. De belangrijkste symptomen zijn jeuk aan de onderbenen, die zich kan uiten in stampen met de benen, langs elkaar wrijven van de benen en/of bijten aan de onderbenen. Er zijn ook paarden die de mijt wel bij zich dragen, maar er geen last van hebben. Als de infectie niet wordt gestopt, kunnen de mijten over het hele lichaam kruipen en overal jeuk veroorzaken en dus leiden tot schuurplekken. Bij paarden die er gevoelig voor zijn, kan deze mijt de aanzet vormen voor de ontwikkeling van enorm verdikte benen, waarbij de lymfeafvoer van het been niet goed functioneert. Dit noemen we chronisch progressief lymfoedeem (CPL). Als deze aandoening eenmaal verder is voortschreden, is herstel vaak

Bij jeuk in de zomer bij paarden en pony's die in de wei lopen denkt vrijwel iedere paardenliefhebber direct aan staart- en manenecezem. Beten van knutten (Latijnse naam *Culicoides*) zijn de veroorzakers van deze allergische huidaandoening, die ook wel insectenovergevoeligheid wordt genoemd. Dit vaak heftig jeukende probleem begint in voorjaar als de knutten uit de eieren, waarin ze overwinteren, tevoorschijn komen op het moment dat het warmer wordt. In het najaar, als de buitentemperatuur zakt, verdwijnen de knutten en dus deze jeukproblemen.

WAT VEROOorzaakt JEUK IN DE WINTER?

De belangrijkste veroorzakers van jeuk in de winter zijn de ectoparasieten. Dit zijn parasieten die aan de buitenkant van het dier zitten. Bij het paard zijn er in Nederland twee belangrijke soorten: de luizen

Boven links: Deze Fries heeft last van mijten en vertoont de duidelijke schuurplekken aan het been. De dikke richelvorming in de kootholte is het begin van CPL. **Boven rechts:** Dit paard heeft schuurplekken naast de anus als gevolg van aarsmaden. **Midden:** Deze volbloed heeft schuurplekken op hoofd en Hals als gevolg van kippenmijt. De rest van het lichaam zat onder een deken en had dus veel minder problemen. **Onder:** Deze zuigende luizen bij een pony kun je met het blote oog net zien lopen tussen de haren.

niet meer mogelijk en is het voorkomen van verdere verergering het belangrijkste doel van behandelen.

RODE BLOEDMIJT

Als bij de paarden ook kippen worden gehouden, hebben de paarden soms last van grote rode bloedmijten (*Dermanyssus gallinae*). Deze infectie is iets waar je echt aan moet denken, want de mijten komen alleen 's nachts op de paarden. Overdag zitten ze verstopt in kieren en spleten. Als een dierenarts het paard onderzoekt, zal hij dus niets vinden.

WAARUIT BESTAAT DE BEHANDELING?

De behandeling van luizen en mijten kan het beste plaatsvinden in overleg met de eigen dierenarts. Er zijn weinig voor het paard geregistreerde middelen. Wat de beste keus is, is ook afhankelijk van het aantal paarden, de plaats waar ze worden gehouden, de mogelijkheid om ze op een geschikte plek te wassen en te drogen en de wensen van de eigenaar. Daarbij moeten niet alleen alle aangetaste paarden worden behandeld, maar ook de omgeving, want de luizen en de mijten kunnen zich verstoppen in het stro of zaagsel en in kieren en spleten van de box.

WASSEN

Wassen met een antimijten- of antiluisenmiddel is alleen mogelijk als de paarden binnen ergens met warm water kunnen worden gewassen en op een warme plaats kunnen drogen. Het is van belang om eerst het paard goed te wassen met een geschikte paardenshampoo om al het vuil er goed af te halen en dan pas met het antiluisen- of antimijtenmiddel te behandelen. Al deze middelen werken namelijk

Op tijd ingrijpen voorkomt veel problemen

niet als ze in contact komen met vuil, zoals mest en urine. Ook de boxen moeten volledig worden leeggehaald, heel goed huishoudelijk worden gereinigd (ook in alle spleten en kieren) en worden ontsmet.

INSPUITEN

Sommige dierenartsen adviseren de paarden te behandelen met een door de dierenarts te injecteren koeienmiddel. Dit middel mag alleen onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt, omdat het niet voor gebruik bij het paard is geregistreerd en ook een risico op spuitplekken geeft.

NATUURLIJKE BESTRIJDING

Bij het bestrijden van de kippenmijten is het noodzakelijk de schuilplaatsen van de mijten overdag aan te pakken. Dit kan door middel van spuiten met bepaalde - schadelijke - gifstoffen, maar ook natuurlijke bestrijding met roofmijten is mogelijk. Dit is in bepaalde gevallen zeker een aantrekkelijk alternatief.

CONCLUSIE

Jeuk in de winter is dus zeker iets om snel aandacht aan te schenken. Hoe sneller een infectie wordt gediagnostiseerd en aangepakt, hoe minder werk en hoe minder schade. De dierenarts kan hierin adviseren. U

Prof. dr. Marianne Sloet (specialist Inwendige Ziekten Paard) is werkzaam bij de Universiteitskliniek voor Paarden in Utrecht.
www.diergeneeskunde.nl